

ПРОБЛЕМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ)

У статті розглядаються проблеми активізації інноваційної діяльності на регіональному рівні; зроблено аналіз стану інноваційного потенціалу Карпатського регіону. Сформульовано основні напрями активізації інноваційно-інвестиційної діяльності. Досліджено основні методологічні засади щодо визначення показників інвестиційної привабливості регіонів. Запропоновано наукові підходи до використання, відтворення, розвитку інноваційного та науково-технічного потенціалів. Визначено перспективи та можливості стимулювання інноваційного розвитку Карпатського регіону.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційна активність, інноваційна діяльність, інвестиційна діяльність, інноваційно-інвестиційний розвиток.

В статье рассматриваются проблемы активизации инновационной деятельности на региональном уровне; проанализировано состояние инновационного потенциала Карпатского региона. Сформулированы основные направления активизации инновационной деятельности. Исследованы основные методологические принципы определения показателей инвестиционной привлекательности регионов. Предложены научные подходы к использованию, воссозданию, развитию инновационного и научно-технического потенциалов. Определены перспективы и возможности стимулирования инновационного развития Карпатского региона.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционная активность, инновационная деятельность, инвестиционная деятельность, инновационно-инвестиционное развитие.

In the article the problems of activation of innovative activity are examined above all things at regional level. The analysis of the state of innovative potential of region of Carpathians is done in scientific and scientific and technical organizations. Basic directions of activation of innovative investment activity are formulated. Investigational basic methodological principles in relation to determination of indexes of investment attractiveness of regions. The scientific going is offered near the use, recreation, development of innovative and scientific and technical potentials. Prospects and possibilities of stimulation of innovative development of region of Carpathians are resulted.

Key words: innovative investment activity, innovative activity, investment activity, innovative and investment development.

Постановка проблеми. Однією із причин недостатнього економічного зростання нашої економіки є практично повна відсутність інноваційно-інвестиційної активності в країні. Ступінь державної підтримки інноваційної діяльності є дуже слабким на відміну від того, що має місце в країнах з розвинутими ринковими відносинами. У результаті у 2007 р. частка інноваційно активних промислових підприємств в Україні становила 14,2 %, а наступного року знизилася до 13 %. Кризовий стан економіки, розлад фінансово-кредитної системи, інфляція, гостра напруженість суспільного життя призводять, в першу чергу, до заходів тимчасового характеру, у тому числі й у сфері інноваційної діяльності. Усе це дестабілізувало й продовжує дестабілізувати ринок капітальних вкладень та негативно позначається на розвитку національної економіки, процесах вирішення соціальних проблем. Особливо гостро це відчувається на регіональному рівні, де однією з особливостей економічного життя є слабке «внутрішнє» стимулювання інновацій. З огляду на все сказане вище очевидною є актуальність даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика активізації інноваційної діяльності на регіональному рівні не позбавлена уваги з боку науковців. При цьому в цілому спостерігається певне переважання досліджень теоретико-методологічного характеру. Проте недооцінка значення прикладного аспекту наукового аналізу призводить до звуження інформаційної бази теоретичних конструкцій, які через це можуть перетворитися на суто умовляння. Цю обставину якраз і враховано в нашому дослідженні.

Метою статті є визначення стану інноваційної діяльності Карпатського регіону та окреслення шляхів її активізації.

Виклад основного матеріалу. Економічні реформи в нашій країні поки що не дали очікуваних результатів. Вихід із ситуації, що склалася, неможливий без інноваційно-інвестиційного сплеску, оновлення основного капіталу на принципово новій, конкурентоспроможній основі. Для забезпечення якомога більш повного використання інноваційного потенціалу й зростання добробуту населення країни необхідне широке залучення приватних інвестицій, усестороннє стимулювання підприємницької діяльності в області інноваційного бізнесу, створення умов для залучення іноземного капіталу в розвиток науково-технічного прогресу. Необхідні створення й послідовна реалізація принципово нового механізму впливу держави на процеси, що відбуваються в інноваційно-інвестиційній сфері України. Цей механізм має відповідати новим економічним і соціально-політичним реаліям, забезпечувати великомасштабний приплив капіталу для модернізації виробництва. Стратегія стійкого соціально-економічного розвитку може реалізуватися тільки за умови втручання держави в інноваційний процес. Це підтверджує досвід економічно розвинених країн.

Проаналізуємо стан інноваційної діяльності у промисловості Карпатського регіону. Як засвідчують статистичні дані, вона впродовж останніх дев'яти років не має стабільного розвитку, що відповідає загальній тенденції, яка спостерігається в інноваційній сфері промисловості країни в цілому (рис. 1).

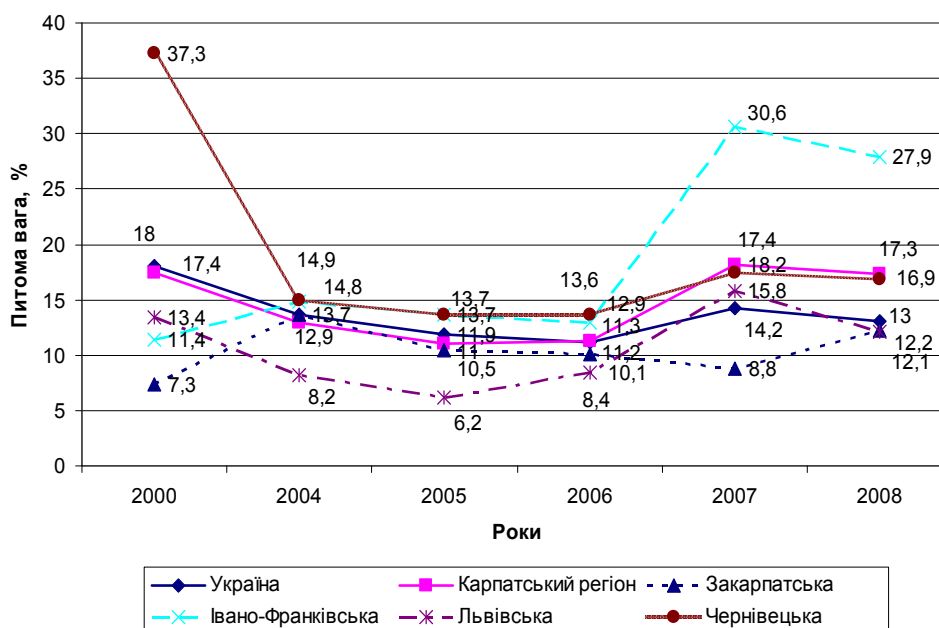

Рис. 1. Динаміка інноваційно активних підприємств у промисловості України та Карпатського регіону*

*Джерело: Офіційний сайт Державного комітету статистики України www.ukrstat.gov.ua

При цьому у 2007–2008 рр. частка інноваційно активних промислових підприємств у регіоні перевищувала значення цього показника для всієї країни. Це зумовлено високою часткою таких підприємств у Івано-Франківській області (30,6 % – 2007 р., 27,9 % – 2008 р.).

Динаміка обсягів фінансування інноваційної діяльності Карпатського регіону є нестабільною, хоча витрати на інноваційну діяльність в Україні загалом мають тенденцію до зростання (рис. 2).

Детальний аналіз структури розподілу витрат на інноваційну діяльність за джерелами фінансування показав, що мізерна частка, яка виділяється з держбюджету на інноваційну діяльність Карпатського регіону, скоротилася у 2008 р. у 3,8 рази в порівнянні з попереднім роком (рис. 3). Таке скорочення обсягів фінансування пояснюється наслідками кризи, а також несистемною регіональною інноваційною політикою та неефективністю механізмів стимулювання інновацій.

Індекси промислової діяльності в країні в цілому та в областях Карпатського регіону засвідчують про поживлення цієї діяльності у 2010 р. Це дає підстави стверджувати, що Україна переходить до посткризового періоду розвитку й оздоровлення економіки. На даному етапі особливо важливо створити необхідні передумови для активізації інноваційної діяльності.

Тимчасом формування ефективної інноваційної інфраструктури в нашій країні ще далеке до завершення. Зокрема, у Карпатському регіоні не набули поширення такі елементи цієї інфраструктури, як бізнес-центри, бізнес-інкубатори, інноваційно-технологічні центри, центри колективного користування науковим обладнанням. Практично зовсім відсутні деякі інші її елементи, а саме центри трансферу технологій, електронні біржі інновацій, ярмарки науково-технічних розробок та інноваційних проектів, ринок венчурного капіталу.

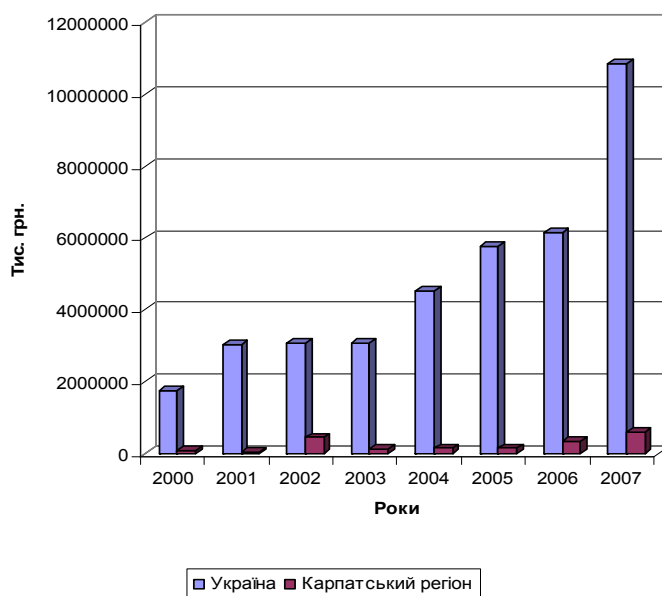

Рис. 2. Динаміка обсягів витрат на інноваційну діяльність у Карпатському регіоні та в Україні*

*Джерело: Розраховано автором за даними збірника «Регіони України», 2008

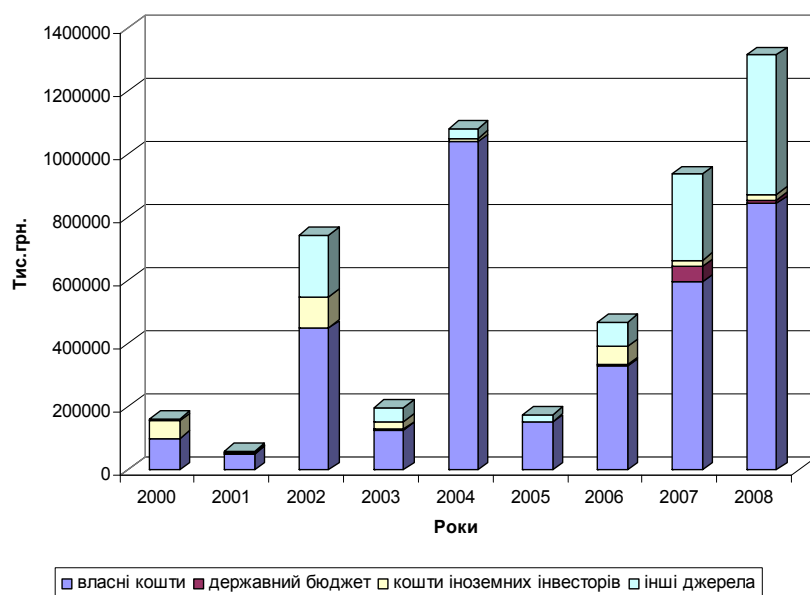

Рис. 3. Динаміка структури витрат Карпатського регіону на інноваційну діяльність за джерелами фінансування*

*Джерело: розраховано автором за даними Головного управління статистики Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Чернівецької областей.

Це пояснюється низкою причин, головними з яких є недостатня нормативно-правова врегульованість питань розвитку інноваційної інфраструктури, слабе економічне стимулювання інноваційної діяльності, відсутність державної підтримки інноваційних структур, недостатня послідовність у реалізації державної інноваційної політики.

Важливою залишається проблема використання технопарків і інших інноваційних структур для розвитку економіки регіону. У нашій країні справа стоїть так: ми то призупиняємо ті незначні пільги, що встановлені законом, то взагалі їх скасовуємо. Нова технологія в технопарках створюється скоріше, ніж триває узгодження та затвердження проекту в найвищому ешелоні влади і ніж він визнається інноваційним.

Важливою є активізація стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств і організацій з боку регіональних органів управління й органів місцевого самоврядування. Адже саме в містах і адміністративних районах регіону сконцентровані підприємства, що становлять основу економічної бази регіону й України в цілому.

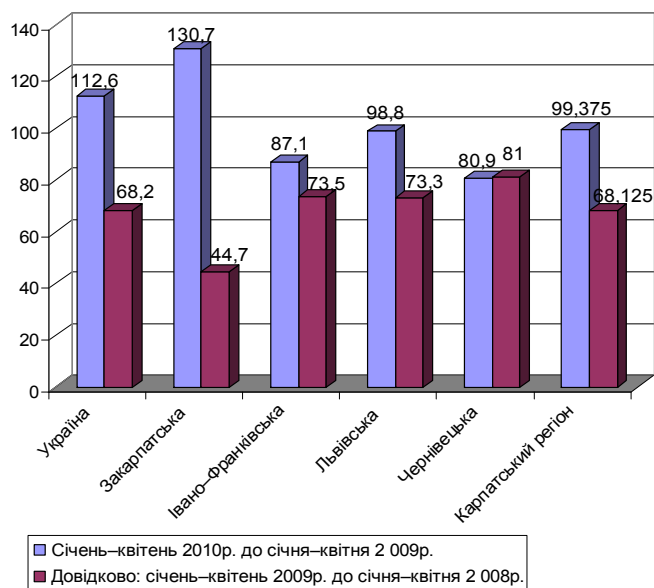

Рис. 4. Індеси промислової продукції в регіонах, відсотки*

*Джерело: Експрес-випуск Держкомстату України №120 від 17.05.2010 р.
«Підсумки роботи промисловості України за січень-квітень 2010 року».

Можна сформулювати такі напрями активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в регіоні:

- створення сприятливого законодавчого забезпечення;
- усунення бюрократичних перешкод для здійснення підприємницької діяльності – спрощення системи оподаткування, процедур реєстрації підприємств, отримання дозволів;
- забезпечення прозорості процедур прийняття рішень щодо видачі місцевими органами влади дозволів, ліцензій та інших документів, необхідних для ведення підприємницької діяльності;
- надання гарантій незмінності економічних умов інвестування для іноземних інвесторів незалежно від зміни політичної ситуації в регіоні;
- формування інфраструктурної мережі забезпечення інвестиційної діяльності: фінансових установ, консалтингових організацій, агентств нерухомості та ін.;
- прискорення впровадження науково-технічних досягнень у регіональне господарство, особливо на стратегічно важливих об'єктах;
- створення додаткових стимулів для залучення інвестицій у пріоритетні галузі економіки регіону;
- удосконалення інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності – розробка відповідних баз даних, переліку промислових та непромислових об'єктів (вільних і запропонованих для включення до інвестиційного процесу), випуск презентаційних каталогів та ін.;
- регулярне висвітлення процесу та результатів інвестиційної діяльності в засобах масової інформації з метою покращання іміджу регіону серед потенційних інвесторів.

Висновки. На нашу думку, варто об'єднати інноваційні ініціативи Карпатського макрорегіону з метою розбудови ефективної інноваційної інфраструктури та реалізації інноваційних проектів, які повинні бути зосереджені на пріоритетних напрямках інноваційного розвитку.

Органам регіональної влади слід визначити два напрями побудови та реалізації організаційно-економічного механізму проведення політики активізації промислово-інноваційного розвитку регіону:

- розробка заходів організаційного характеру для стимулювання інноваційної діяльності в регіонах;
- формування інновацій у самій системі регулювання та управління інноваційною сферою.

Особливу увагу слід зосередити на розробці організаційно-економічного механізму стимулювання попиту на інноваційні продукти та їх пропозиції.

Важливо оцінити технологічну структуру промисловості та інноваційну діяльність за видами промислової діяльності, щоб мати змогу пояснити існуючий стан розвитку промисловості регіону та намітити проривні точки поступу з метою стимулювання й підтримки пріоритетних видів діяльності, надання їм першочергової державної підтримки.

Література

1. Герасимчук З.В. Регіональна політика сталого розвитку / Герасимчук З.В.. – Ужгород: Надстир'я, 2001. – 528 с.

2. *Інноваційна стратегія українських реформ / Гальчинський А.С., Гесць В.М., Кінах А.К., Семиноженко В.П. – К. : Знання України, 2002. – 336 с.*
3. *Коломійчук В.С. Соціально економічний розвиток адміністративного району в умовах перехідної економіки / Коломійчук В.С. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2001. – 440 с.*
4. *Інновації у промисловості : [Статистичний збірник] / Головне управління статистики у Закарпатській області. – Ужгород, 2009. – 61 с.*
5. *Офіційний сайт Головного управління статистики в Закарпатській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stat.uz.ua/statinfo/nauka>.*

УДК : 338. 47: 338.49

Я. Шевчук

кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
Інститут регіональних досліджень НАН України;

О. Процик

кандидат хімічних наук,
Львівська національна академія мистецтв

РОЛЬ РЕТРОСПЕКТИВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ВИЯВЛЕННІ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ АВТОТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Розкриваються ретроспективні особливості вивчення автотранспортної інфраструктури. Окреслюється їх роль і значення для формування нових підходів до визначення перспектив розвитку автотранспортної інфраструктури.

Ключові слова: автотранспортна інфраструктура, ретроспективний аналіз, розвиток, перспектива.

Раскрываются ретроспективные особенности изучения автотранспортной инфраструктуры. Определяется их роль и значение для формирования новых подходов к определению перспектив развития автотранспортной инфраструктуры.

Ключевые слова: автотранспортная инфраструктура, ретроспективный анализ, развитие, перспектива.

Uncover the retrospective study of road transport infrastructure features. Outlines their role and importance of new approaches for its prospects.

Keywords: motor transport infrastructure, retrospective analysis, development, prospects.

Постановка проблеми. Загальновідомо, що на всі сфери життєдіяльності суспільства істотний вплив справляє стан транспортної інфраструктури. Для поглиблення дослідження питань її подальшого розвитку в Україні доцільно розглянути проблеми останнього крізь призму наукової спадщини минулих поколінь дослідників. Ця стаття є спробою зробити це стосовно автотранспортної інфраструктури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення ретроспективних досліджень автотранспортної інфраструктури здійснювалося в різних галузях знань. Найбільше уваги цьому приділили географи (І.В. Нікольський, О.І. Шаблій та ін.). Відомим є також внесок архітекторів та економістів. Проте є ще багато резервів наукової розробки даної теми, що й зумовлює актуальність статті.

Метою статті є екскурс у проблематику досліджень автотранспортної інфраструктури та виявлення їх ролі та значення для її подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на те, що транспортна інфраструктура вивчається низкою галузей знань, серйозні наукові дослідження особливостей її формування і розвитку розпочалися не так уже й давно, хоча описові тексти і примітивні карти найважливіших світових шляхів та доріг у різних країнах світу можна знайти в найдавніших манускриптах та літературних джерелах.

Так, основоположниками географії транспортної інфраструктури вважають таких німецьких вчених кінця XIX – початку XX ст., як А. Геттнер, К. Дове, О. Блюм. Зазначимо, що для економістів-регіоналістів ці